

www.atid.org

הרב חיים ברובנדר

rcb@atid.org

פרשת חיי שרה

על יצחק ורבקה

מעלות ירושלים

בית הכנסת הגדול וסביב קהילתי

דירובן 3 ירושלים
ביה"כ אהל נחמה

בראשית פרק כד

(סב) וַיִּצְחָק בָּא מְבוּאָה בְּאֶרֶץ לְחֵי רְאִי וְהוּא יוֹשֵׁב בְּאֶרֶץ הַנְּגֹב : (סג) וַיֵּצֵא יִצְחָק לְשׁוּחַ בְּשָׂדֵה לְפָנוֹת עָרֶב וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיִּרְא וְהִנֵּה גַמְלִים בָּאִים : (סד) וַתִּשָּׂא רְבֵקָה אֶת עֵינֶיהָ וַתִּרְא אֶת יִצְחָק וַתִּפֹּל מֵעַל הַגָּמֶל : (סה) וַתֹּאמֶר אֶל הָעֶבֶד מִי הָאִישׁ הַלֵּזָה הַחֵלֶךְ בְּשָׂדֵה לְקָרְאֲתֵנוּ וַיֹּאמֶר הָעֶבֶד הוּא אֲדֹנָי וַתִּקַּח הַצִּעִיף וַתִּתְּכֶס : (סו) וַיִּסְפֹּר הָעֶבֶד לְיִצְחָק אֶת כָּל הַדְּבָרִים אֲשֶׁר עָשָׂה : (סז) וַיְבָאָה יִצְחָק הָאֵהָלָה שָׂרָה אִמּוֹ וַיִּקַּח אֶת רְבֵקָה וַתְּהִי לוֹ לְאִשָּׁה וַיֵּאָהֲבָה וַיִּנָּחֶם יִצְחָק אַחֲרֵי אִמּוֹ :

Rembrandt, *Isaac and Rebecca (The Jewish Bride)*, c. 1666. Rijksmuseum, Amsterdam.

רש"י בראשית פרק כד

(סב) מנזול צלח לחי ראי - שהלך להביא הגר לאברהם אביו שישאנה : יוקצו צלחין הנגב - קרוב לאותו באר, שנאמר (לעיל כ א) ויסע משם אברהם ארצה הנגב וישב בין קדש ובין שור, ושם היה הבאר, שנאמר (שם טז יד) הנה בין קדש ובין ברד : (סג) לשוח - לשון תפלה, כמו (תהלים קב א) ישפוך שיחו : (סד) ותלח את יצחק - ראתה אותו הדור ותוהא מפניו : ותפל - השמיטה עצמה לארץ, כתרגומו ואתרכינת הטתה עצמה לארץ ולא הגיעה עד הקרקע, כמו (פסוק יד) הטי נא כדך, ארכיני (ש"ב כב י) ויט שמים, וארכיו, לשון מוטה לארץ, ודומה לו (תהלים לו כד) כי יפול לא יוטל, כלומר אם יטה לארץ לא יגיע עד הקרקע : (סה) ותתכס - לשון ותתפעל, כמו ותקבר, ותשבר : (סו) ויספל העבד - גלה לו נסים שנעשו לו שקפצה לו הארץ ושנודמנה לו רבקה בתפלתו : (סז) האלהל שרה אמו - ויביאה האהלה ונעשית דוגמת שרה אמו, כלומר והרי היא שרה אמו, שכל זמן ששרה קיימת היה נר דלוק מערב שבת לערב שבת, וברכה מצויה בעיסה, וענן קשור על האהל, ומשמתה פסקו, וכשבאת רבקה חזרו : אחרי אמו - דרך ארץ כל זמן שאמו של אדם קיימת כרוך הוא אצלה, ומשמתה הוא מתנחם באשתו :

Rabbi Brovender's Shiur is sponsored by
Dr. Bernard & Robin Cohen, Milwaukee
Visit www.atid.org/shiur for audio recordings, Podcasts,
or to sign-up to receive sources in advance.

רמב"ן בראשית פרק כד

(לעיל פסוק יד), ארכיני, ויט שמים וירד (תהלים יח י), וארכין. ודומה לו כי יפול לא יוטל (שם לו כד), אם יטה לארץ לא יגיע לקרקע. ואין דעת אונקלוס שהשמיטה עצמה מן הגמל לארץ, שאם כן הנה היא נופלת מעל הגמל ממש, לא מוטה מעליו, וכן כל לשון "הרכנה" הטיה לצד אחד בלבד: אבל כוונתו כי מעל הגמל אשר היא רוכבת עליו הטת עצמה לצד אחד להסב פניה ממנו. וכמוהו לדעתי ויראה נעמן רץ אחריו ויפול מעל המרכבה לקראתו ויאמר השלום (מ"ב ה כא), שאין ענינו רק שהשפיל עצמו במרכבה לקראת הרץ אשר היה בארץ לשאול לו בשלום. וכן אמר (שם כו) כאשר הפך איש מעל מרכבתו לקראתך. או יהיה אצל אונקלוס "מעל הגמל" כמו "על הגמל", וכן מעל שמים חסדך (תהלים קח ה), וכזו המ"ם, לא יהיה משם עוד עול ימים וזקן (ישעיה סה כ), וכן המים אשר מעל השמים (תהלים קמח ד): ועל דרך הפשט הוא כמו והנה עם רב הולכים מדרך אחריו (ש"ב יג לד), וכן רבים:

(סז) ויביאה יצחק האהלה שרה אמו - חסר הנסמך, וכמוהו רבים. וטעם הכתוב, כי יספר בכבוד שנהג יצחק באמו, כי מעת שמתה שרה לא נטו אהלה כי אמרו לא תבא אשה אחרת אל אהל הגבירה הנכבדת. וכאשר ראה רבקה הביאה אל האהל ההוא לכבודה ושם לקחה. וזה טעם ויאהבה וינחם - ירמוז שהיה מצטער מאד על אמו ורחק ממנו מנחם עד שנחם באשתו באהבתו אותה, כי מה טעם שיזכיר הכתוב אהבת האיש באשתו: ואונקלוס פירש ויביאה יצחק האהלה והנה היא שרה אמו, ולכן הזכיר האהבה, כי מפני צדקתה וכשרון מעשיה אהבה ונחם בה. וכך הזכירו בבראשית רבה (ס טז) עד שלא מתה שרה היתה ברכה מצויה בעיסה:

(סב) בא מבוא באר לחי ראי - יאמר כי יצחק בא עתה מבוא באר לחי ראי, ששב מבאר לחי שבא שמה. שאלו אמר "בא מבאר לחי ראי" היה נראה שהיה דר שם, ולכך הוצרך לפרש כי הוא שב לעירו מביאתו שבא אל באר לחי רואי לפי שעה, כי הוא יושב בארץ הנגב וחוזר לעירו:

ויתכן, בעבור היות "מבוא" מקור, שהיה יצחק הולך תמיד אל המקום ההוא, כי הוא לו מקום תפלה בעבור הראות שם המלאך, והוא יושב בארץ הנגב קרוב משם. וכן תרגם אונקלוס אתא ממיתוהי. ועל דעתו הוא באר שבע, שתרגם "בין קדש ובין שור" (לעיל כ א), "ובין קדש ובין ברד" (לעיל טז יד), "רקם וחגרא". ואם כן המקום ההוא מקום אשל אברהם ראוי לתפלה. והנה יצחק בא מן הבאר ההיא אל עיר אחרת אשר היתה בדרך עירו, ויצא לפנות ערב לשוח בשדה עם רעיו ואוהביו אשר שם, ומצא את העבד ורבקה, והלכו כלם יחדו אל עירו, ויביאה האהלה שרה אמו:

(סד) ותרא את יצחק - לשון רש"י, ראתה אותו הדור ונתביישה ממנו. ורבי אברהם פירש כי הפסוק האחרון מוקדם, כי "ותאמר אל העבד", וכבר אמרה אל העבד, ורבים בתורה כן על דעתו. ובאמת שימצאו מהם, אבל בכאן איננו נכון, שיצטרך לערב שתי המקראות, ותשא רבקה את עיניה ותרא את יצחק ותאמר אל העבד מי האיש הלזה ההולך בשדה לקראתנו ויאמר העבד הוא אדוני ותפול מעל הגמל ותקח הצעיף ותתכס:

ולדעתי, בראות רבקה איש הולך לקראתו בשדה שירט הדרך והלך בשדה לעומתם, ידעה כי הוא הוא בא לראותם ולקרוא לשלום או להכניסם אל ביתו ללון, עשתה כדרך מוסר הנשים לעמוד בהצנע:

ותפול מעל הגמל - לשון רש"י, השמיטה עצמה לארץ, מתרגומו ואתרכינת, כמו הטי נא כדך